

НЕШТАНСКО-БУДИМСКІЙ СКОРОТЕЧА.

ГОД. I.

ИЗДАС

ТЕЧ. I.

ДИМИТРІЙ ІОВАНОВИЧЪ.

Неделя, 2. Августа.

Число 10.

1842.

МИЛОШЕВА ПѢСМА.

Я самъ вѣрный Србства сынъ
 Милошъ именомъ,
 Момъ ку Србству старат' се
 Казат' временомъ:
 Што є Србско любити,
 Србства благо грати
 Света да є задача
 Срба Милоша.

Мати ме є Србкия
 Срба родила,
 Србъ ми отацъ уліо
 Чувства премила:
 Србско име хранити,
 Србску славу множити
 Дужность да є вѣчита
 Срба Милоша.

Съ Србскимъ млекомъ посисо
 Я самъ Србства духъ,
 Србству зато обраѣамъ
 Мой я Србскій слухъ:
 По дѣдова примѣру
 Єзикъ, име и вѣру
 Србске груди чуваю
 Срба Милоша.

Докъ се мени зелени
 Србскогъ луга станъ,
 У туїнскомъ презиремъ
 Раю любве санъ.
 Србству вѣрио живити,
 Крвь за Србство пролити
 Завѣтъ светый остав
 Срба Милоша.

ПРОРЕЧИШТЕ (ORACULUM).

одъ

Професора Исааковића.
 (Продужено изъ бр. 8.)

„„, Текъ што су се разићи хотѣли, али бѣснећи народъ зачне искати повиновенѣ прама Божије заповѣсти. Ефтиде искали су мало одмора, али народъ повика за оружјемъ; стаде претити, да ће Итоме разорити: страхопочитанѣ прама породице наше ћутало є, Ефтиде буду принуђени остати. Несрећна коцка буде бачена, и — „“

Полидоръ бледъ, и држкући скочи.
 „И ты — невинна, чиста као неба душа,
 была си коцкомъ избрана. О Шпарто, зашто си овде промашила смртнији ударъ у прси вѣстника? — О немилосердни Богови!“

Харикл. Није мене коцка погодила;
 погодила є Ифису, Лизискуса кћеръ!

Полид. Не тебе? — Богови, милостиви,
 зашто дакле ты да умрешъ, ты, коју
 су исаме Богији виđимо заштитиле? — Тре-
 се се савъ одъ нестрапљия. —

Харикл. Слушай, слушай, Полидо-
 ре! Лизискусь, како се име Ифисе прочи-
 тало, повиче, а мати извань себе падне у
 наручія свой робиня. Ифиса као крпа по-
 бледи; хтѣде руке горе подигнути, но одъ
 слабости и тежкогъ страха неможе. Она по-
 спре на земљу. Мртва скоро и мати и ћерка
 буду у обиталиште нјово однешене, а отацъ,
 наслочићи на два Ефтиде, слѣдовао є
 посртаоћи нјима, ружећи Богове, люде, и
 псоваюћи и грдећи отечество свое.

Соборъ народа юшть е скуплѣнь био. Ефтиде, сви са раздеранымъ срцемъ пра- ма судбине несрећне породице, држаху савѣтъ: једали бы се изреченъ Аполла у другомъ каквомъ смыслу узети могло. Колебали су се многи, и хотѣли су Ифису спаси; у тай махъ изађе отацъ мой предъ ви, и понуди јй, смртъ невине дѣвойке заключити. Онъ јимъ е съ народомъ претјо.

Полид. Јошть ништа невидимъ.

Харикл. Были смо до мркле ноћи око Ифисе скуплѣни, тѣшећи ю. Кодъ свију насеље было е срце раздрто. Она насеље е сматрала са укоченымъ безсузнимъ очима, само се кадкадъ згрозавала, или е викала, силнимъ страхомъ заплашена. Друго ютро, докъ се юшть сунце нје родило, скупили смо се на грозну наше пратељице жертву; ахъ, ни мыслила нисамъ, да е Аполло мене за то избрао био. Очекивасмо такову. Ђадаредъ дође већь првосвештеникъ и рекие ожидаваюћемъ народу, да Ифиса нје Лицикуса кћи, дакле да и не принадлежи породици Ефтида. Жена нјгова — ты знашь каква е срамота, неродкињомъ быти — са Ифисомъ е, робинѣ едне кћеромъ, мужа своја преварила. Садъ се текъ та несрећна превара одкрїе, и Лицикусъ е са кћерију својомъ у Лапедемонију побѣгао.

Полидоръ дигне руке лютито горе: „О преваре безпримѣре! о ты лажљивый свештениче! тежко теби! рука те Бога оногъ, кога ты тако срамотишь, никадъ не заштитила! Погинућешъ ядній, или на самомъ обезсвећеномъ олтару, или по среди твога, тебе хранећегъ народа.

Харикл. И мой отацъ држао е то за превару; а ту превару мора садъ животъ мой да плати.

Полидоръ као на жеравици ходаше горе доле, сцепа мањь свой, до полакъ га извуче, опеть га у корицу тури, па онда са сѣваюћимъ очима предъ Хариклеју стане: „далъ, далъ! Онда е на тебе пала коцка? О зликовче! та више те, нежели саму Шпарту, мрзимъ.“

Харикл. Нје на мене коцка пала? єрь свештеници су забранили далъ коцку бацити.

Полид. (горко) Да бы се лукава превара предъ свѣтомъ сакрити могла, када несрећни отацъ какавъ любљену му кћерь жертвовати мора! — Страшнији зликовче!

Харикл. Весело мы поитисмо кући, и я самъ на колѣни Боговима благодарила, што е Ифиса избављена была; а свирѣпи — послали су миръ срцу овомъ, кое ће наскоро смртнији ударъ поразити.

Полид. Буди на миру Хариклео! Слободна ћешъ ты быти!

Харикл. Уплашень дође отацъ мой са собора. Таты нѣга знашь. Неспокояњь духъ нѣговъ нигдѣ му на једномъ мѣсту остати не даде. Стане немирне погледе бацати часъ на мене, часъ у облаке, па онда скочи, и мене у наручја счепа. Потокомъ су му сузе изъ очију рониле, кога я донде никадъ плакати видила нисамъ. Онъ тако самъ собомъ борећи се нѣколико сатиј горе доле ходаше, докъ му нје постојањь духъ нѣговъ наумјо — наумјо —

Полид. Тебе жертвовати? За име неба, земљи и свију Богова! тебе? тебе! како? отацъ дѣте свое? гадно! свирѣпо! Заръ ји је несрећа тигрима створила? — Тебе жертвовати? Само нека те рука нјгова додирне, па му е смртъ извѣстила.

Харикл. (плачучи) Полидоре, Аристодемъ є отацъ мой!

Полид. Отацъ? отацъ? Но тако ми Бога, я вальда самъ лудъ! Онъ отацъ твой? Име є то већь престало! — Шта ти е дао? — Животъ! ништа далъ! далъ ништа! голый бѣданъ животъ! єрь лѣпота ова што бы била безъ душе твоје? Ништа! Гле! (одчува ружу једну) — гле, ружа е ова лѣпши, нежели ты безъ душе твоје! А кадъ бы животъ тај, који ти є онъ дао, юшти благодѣјанѣ какво было, кое бы ти онъ указао био, о тако ми Бога! я небы ништа, башъ ништа казао. Животъ, који є ићму име отца дао, дао ти є онъ само случаемъ у задовољству

чувства свои! Не, то пре рана, коя ти животъ обдржава, воздухъ, коимъ дишешъ, место, у комъ си воспитана, заслужую име отца, нежели свирѣпый онъ, кои ти е животъ дао зато, да ти га у већимъ мукама на-трагъ отме. Слѣдуй мени, жено! мачь овай — извуче га изъ корице — и кадъ бы путь крозъ саме пустинѣ пуны чудовищта водіо, треба, треба —

Хариклеа му у наручія падне.

Не, Хариклео; пусти ме говорити, невино ягњище! — Ты непознаешъ люде, непознаешъ силну гордость Аристодемову. Мачь овай тебе ће чувати! — Ели Аристодеме? ты си кћеръ твою за благо Мессене жертвао? Краль е безъ дѣце? Ели? едномъ рукомъ убияшъ ты твоју кћеръ, а другомъ грабишъ крупу, за коју ти я ни длачишу једну косе съ овогъ лѣпогъ чела дао не бы?

Тако е бѣсніо младићъ тай дуго време; Хариклеа га загрли, стане га молити, да на миру буде, стане га животомъ своимъ заклинити, да не виче. Напослѣдку сѣдне опетъ поредъ ња на травну клупу, прсти су јој почивали на устнама ићговимъ, и онъ опетъ слушати стане.

„Отацъ мой полети ми на ново у наручія, настави Хариклеа далѣ; онъ ме топлимъ ороси сузама; руке ићгове, кое су ме обгрѣну држале, дрктале су. Онъ ни рѣчице ни е могао говорити, Богове є свирѣпима именовао, а мене є са најишћијимъ именнима зивкао. Напослѣдку окрене се мени. Слѣдуй ми, дѣте мое, рекне тихо, и онда ме на кровъ дома нашегъ одведе. Овде є дуго стаяо, а немирни му погледи летили су часъ преко тржишта, часъ преко града. Онъ ми є показивао, ћутаюћи, са погледомъ, кој ми є срце параво, тржиште, цркву, олтаре. Гледай, моя мила кћери, почне штуцајућимъ гласомъ, показивајући ми множство Мессенаца, који су гомилама съ тржишта ишли, гледай можтво ово людіј, твоје сопраћане, који є крвь често за тебе текла, и помисли да си Гркиња, и то слободна Грки-

ња, старце, измождене у дугимъ войнама, погледай тамо у домовима цвѣтајућу дѣчицу, жене, дѣвойке, — ахъ! быћеду садъ они грабљић Шпартанаца. Пости морају они мачемъ Шпартанаца, или ћеду у тежкимъ оковима, горе нежели смрть, бѣданъ и жалостанъ проводити животъ.

Я посрнемъ плачући у наручія отца мoga.

Јоштъ ніе доста, настави онъ далѣ, Шпартанци готове већь и пламень, кои ће домове наше разорити. Погледай тамо цркве, блажены Богова наши домове, срушићеду се; коровъ и пуста маовина око олтара нарастиће; гробије унке наши славни праотаца поруганѣмъ и срамотомъ быћеду обасуте, вѣтрови ћеду са пепеломъ ињовимъ чарлјати, я самъ, я, отацъ твой, — при овимъ рѣчма глава му на прси мое клоне — я самъ морају садъ подъ мачемъ иевалялогъ Шпартанаца каквогъ скончати! Ел' ти жао дѣте мое?

Я самъ та, дерући се, тврдо обгрѣњогъ држала.

Јоштъ има једно средство, настави опетъ, за избавити отечество твоје, мене, цркве, Итоме, и Мессенско славно име! славно и вѣчито є име твоје, Хариклеа, и я самъ славанъ, славанъ чрезъ тебе предъ свима Грцима!

Полид. Славанъ, врло славанъ отацъ! Руке твоје умачешъ у крвь рођене ти кћери! — Па онда те є преварјо, ел'? тебе певицу преварјо онъ, која си ћижнобѣла душа на никакву превару наличила ніе?

Харикл. Ніе онъ, я сама самъ се преварила, я самъ му казала, да умрети хоћу.

Полид. Па писи на мене мыслила онда? ни любови мое писи се сећала?

Харикл. Я ни па што писамъ мыслила, него на тебе. Я самъ те гледала онда, како си подъ мачемъ једногъ Шпартанаца падао! гледала самъ те крвавогъ умирати! па самъ онда и я саизволила — не да избавимъ рушеће се цркве, не димеће се домове, не вришућу невину дѣчицу, него тебе да

спасемъ, тебе, мой Полидоре! — Она му падне у наручія.—

Полид. Мене да спасешъ? Ахъ, вѣрила и мила жено моя! па я за тебе манѣшто да учинимъ? — Оди, оди, душо моя; на рука-ма ћу те моима чакъ до накрай Грчке носити; мѣсто ће једно моћи двоє люблѣни сакрити. Оди, слѣдуй ми!

Харикл. Куда садъ? Мой отацъ бы насъ гоніо. Ноћасъ — кадъ се звѣзде на небу появе, онда ћешь ме овде наћи. Онда дођи! — Садъ пакъ одлази! — Јоштъ су се дуго они, ништа не говорећи, обгрѣни држали. Напоследку оде Полидоръ, а отацъ уђе у сѣницу. Онъ є младића видјо био, онъ є послѣдњи рѣчји чуо, како му є Хариклеа, да ноћу у вртъ дође, казала. Онъ є дуго сматрао укоченимъ, очајања пунимъ очима ожалосћену дѣвойку; онъ ѹой ниша не говорећи у наручія падне. „Дѣте мое! Бого-ви хоћео! Я самъ Ефтидиму намѣру твою явio.“ Хариклеа посрне ногама иѣговимъ, погледи га са погледомъ пунимъ суза, кои му є срце по поле раздирао. Онъ ѿ на руке свое прими, и дркнући однесе у обиталиште, и остане у великомъ ћутаню кодъ иѣ до саме мркле ноћи.

Полидоръ є поитіо иѣкоимъ одъ свои другова, кои су се съ ныиме зајдно съ войске повратили были. Дркнући и иѣмо падне онъ предъ ноге ныове, и преповѣди иїмъ учинићи одъ Аполоновы свештеника превару, и свою смѣлу намѣру, да ће жертву са олтара укости.

Есте л' вы люди? есте л' вы Мессенци? За васть крвь є моя често текла! Благодарите ми садъ; избавите, избавите ми жену мою, Хариклею мою! она мора да умре!

Сузе иѣгове трону му другове, рѣчи иѣгове срца ныова у пламень поставе. Они пруже молећемъ иїмъ се Полидору руке свое, и рекну: крвь є твоя за нась текла; мы ћемо ти жену твою избавити, она неће умрети!

Полид. Тако; закуните ми се великогъ Зевса именомъ, да ћете ми быти у помоћи, и Хариклею избавити.

Они му дадоше по ондашићмъ обычају свету заклетву, и смѣло очекиваху тамну ноћу, да му ю и испуне.

Већ є тиха ноћца Итомине зидове мрачномъ одећомъ покрила была, и све жителје покоју предала, а Полидоръ са друговима своима увуче се у богатолиственъ Аристодемовъ вртъ, да Хариклею украде. Они стану прислушкивати — Полидоръ є гледао, да су му очи скоро побѣлиле, управо на ходникъ, кои є одъ дома у вртъ водјо, — они су прислушкивали, а Полидоръ одъ нестрапљеня дркнати стане, и руке до саме крви ломити.

Напослѣдку помолисе иѣко женско лице изъ ходника управо младићима. Полидоръ првый скочи. „То є она! чувайте ме вы небесни Богови! то є она!“ онъ ѹой на сусреть полети — — Али то є била Нера, Харикле є дойкиња. Ты си овде Полидоре? пытала є она.

А гдј є остала Хариклеа? Гдј є остала она?

Нера почне сузнимъ очима и добросрдачнимъ брбланићмъ старице преповѣдати: „Хариклеа є нетрпљија пуна очекивала, докъ су се звѣзде на небу появиле. Дуже ѹой се ни єдна ноћ пе повлачила; напослѣдку опазила є звѣзду вечерничу, где се на небу указуе, а црвень неба вечернићъ да мало по мало нестае. Садъ є и ноћ наступила; лагано, са куцаюћимъ срцемъ устало є она, и провукла се крозъ предсобѣ, а за ньомъ вѣрила ѹой Нера, којој є весела дѣвойка сву тайну повѣрила была.

Доле на степени пружи ѹой неко руку. Полидоре, веселымъ страхомъ обузета шаптала є дѣвойка, еси л' ты то?

„Ни самъ я Полидоръ; я самъ Еуфесь, краль Мессенаца! Отацъ твой тебе є мени предао.“ Хариклеа є онда извань себе пала у руке краля, онъ ѿ као у тріумфа одатле однесе; Аристодемъ вичући посрнуо є на домаћиј свой олтаръ, сакрјо главу свою, па онда у єдаредъ ћипio, и за кћерю својомъ поитіо.“

Тако є преповѣдала Нера Полидору, и овогъ молила, да сутра Хариклею избави. „Избави є; избави Хариклею! избави собственно ти дѣте: ты си отаць!“

Она оде. Полидоръ се пакъ у безчувственой и ужасной забуни на єдно маслино дрово наслони.

„Она є изгублѣна!“ єдва съ тежкомъ мукомъ изговори. Садъ изтрнє мачь свой изъ корице, и „одите! одите!“ повикне у бѣснећемъ одушевлѣнію „да се боримо за ю, да ю крвлю нашомъ искушимо. И кадъ ће она челикомъ овымъ погинути, то нетреба баремъ и сѣни наше да на онай свѣтъ оду, а да се не осветимо.“

Типи, и стане замаивати мачемъ; но другови га силомъ задрже, и извку га ласкаюћи му, наполѣ изъ сѣнице, чувавши га као бѣсногъ каквогъ читаву ноћь.

У освѣћено ютро — сунце крвавый тай данъ лучама своима ніє посѣтило — гласъ трубе позва са свію страна народъ на жертву предъ храмъ Аполлоновъ. Као пчеле поврве грађани, сви маслиннымъ границиама увѣничани. За овима идоше младићи у дугачкимъ редовима; дѣвойке, красне, цвѣтаюће дѣвойке, имаюће црну косу са ружицама преплетену, са краснимъ лицемъ, кое є и саме у коси нјновой ружице застићавало.

Предъ нима є ишла озбиљно, мокрымъ очима на небо гледаюћи, лаганымъ коракомъ Хариклеа. — Бледа, ко мѣсецъ између свѣтлѣји звѣздыца, ишла є она помеђу цвѣтаюћи дѣвойчица. Чимъ на степене храма ступи, то погледъ свой обрати на около стоеће младиће, али не опази — Полидора — па онда дигне и очи и руке небу. Погледъ нѣнь укочисе — укочисе на искженомъ олтару. — Она се ужасне и стресе; — сузе потокомъ полету изъ очију дѣвойка, а младићи окрену лице свое одъ увѣничане жертве, коју, да небы пала, придржаваху двѣ дѣвойке.

Аристодемъ попне се садъ на степене олтара. Она баци око свое на небо, изявљи-

ваюћи трогателнимъ лицемъ тугу свою; дѣвойке су безсвѣтно попадале, а младићи су зубима шкрипили, кадъ є она очи подизала.

(коначъ слѣдује)

Д О П И С И.

У Новомъ Бечею 10. Јула 1842.

Дана ѕе после подне у два сата била є у окружју на шемъ ужасна холуј, коя не само сношљ у другиј хатаръ одиела, но торонѣ црковне и куће посвальивала. У Меленци подигла є єдину девојку на сокаку у висъ, и затимъ тако о земљу оборила, да є бѣдна оногъ дна умрла, а тако исто и єдину жену, коя є на возу житномъ седила, кадъ є возъ превратио се, на пречасъ умртила. Оба ова самртика погребена су као жертвe єдна покрай друге. — Гд. Михаилъ Торкошъ, Дворије Каштеларје Унгарске Бечке Реперендаръ, дошао є Спаилукъ Ново-Бечејскій, кој є и његовой куратели повѣренъ, прегледати. Томъ приликомъ удостојио є Пароха Јоанина Чочерляњъ не само вишекратногъ на обѣдъ призивана, но и свогъ посѣщенія, и дуго се у пріјатомъ разговору при ићму задржао.

У Вршцу 12. Јула 1842. Дана ѕе држала Србска Младежъ Богословска свою последњу скupштину литературногъ заниманија свогъ, посекегъ насловъ: „Катедра Србскогъ єзика“ подъ управитељствомъ свогъ общтелюблїногъ Професора Богословија, Г. Лазара Слефановића, кој є поредъ толики како парохијалини, тако и учитељски послова безъ изузетка у свакој скupштини присутствовао, и своимъ мидримъ савѣтима као и уреднимъ управљањемъ безъ сваке користи, само изъ чисте любави къ народности Србской, младежь Србску къ правой цѣли руководио, участвуји и самъ како у граматикалијомъ дебатираню, тако и у критичнимъ пресудама и другимъ литературнимъ задатцима. Господинъ овай заслужио є предъ цѣљимъ родомъ Србскимъ похвалу, съ тимъ више, што є онъ првый досада, кој є одважио се безъ сваке молбе и позива, да младежь ону, коя ће дана ѕе сутра и сами учитељи и наставници Србски быти, руководи, у србскомъ єзику и литератури изобрази и иејко дружтво ово и надалѣ утврди, изяснивши се на радость присутствуји, да ће онъ и у будуће дужносту управитељи по могућству сила свои радо наставити и одправљати. Младежъ Богословска найизкренјо захвалность овде Г. Проф. Стефановићу очитује. — У скupштини овогъ прегледања є дневникъ, вођенъ В. Живковићемъ, — касса дружтва повѣренъ Н. Бибићу, кое су оба зваличника точно и савѣтно одправљали. Прочитавши свакиј чланъ, свой зада-

такъ, и критичне примѣтбе, декламирали су ини четворо: Гласъ Арфе Шишатовачке, одъ Л. Мушицкогъ; Страданѣ Србско одъ М. Светића; Слога одъ М. Светића; и Србинъ вѣранъ Цару и Краљу своме одъ Ж... — Скуштину ову заключио је М. Тошић са опростителнимъ словомъ, у комъ је користи дружтва овогъ, урођенимъ красноречјемъ своимъ тако побудительно говорио, да је све чланове на завѣтъ тай навео, да ће они на свагда за народно изображенї живѣти и удвоенимъ силама пословати. Овде мыслимъ неће сувише быти, ако оне младе Срблѣ напоменемъ, кои су свагда своимъ умотворима, ревносу и пожертованима лѣпа подпора катедре Србскогъ езика били, и ког ће, ако пробеномъ стазомъ напредъ, као што су почели, ступали буду, врсни сънови рода Србскогъ быти; а ти су Г. Г. Н. Бибић Ш. год. Богосл. Срета Биримацъ Ш. год. Богосл. М. Тошић Ш. год. Богосл. Сава Коларски и Коста Новакъ I. год. Богослови. И ако временомъ дружтво ово користи какву прїнесе, то иека цѣо родъ Србскй виновнику иѣговомъ Высокопреосв. Г. Јосифу Рајачићу, Епископу Вршачкомъ, милостивомъ покровителю „Дружтва“, найтоплио захвалность изліє, славећи га као отца и мецената срећногъ напредка свогъ. —

Живковић.

У Новомсаду 9. Јула 1842. Овы дана чињени су овде гимназијални испити. Јуче, као што је овде обичай, држан је *actus declamatorius*, где је и Нѣг. Высокопреосв. Г. Епископъ присутствовао. Ту имамо примѣтити, да су три предмета иѣмачкимъ езикомъ говорена, два латинскимъ. При свемъ томъ яко ми је жао, што је једно само слово нашки говорено, и то не Србски, него Славенски (иѣкакавъ Мразовићевъ преводъ). Како смѣшио бијаше и гледати и чути, како је ораторъ съ мукомъ савио езику и устне изговараючи иешујемъ, прїимщикост и друге Славенске рѣчи. Особито иакъ коликимъ је погрѣшкама у акценти вређао уши вѣшти у Славенскомъ езику. Заръ су тако, ако се запытати смѣ, ученици наши познати са Србскомъ литературомъ, да покрай тако красније одъ великогъ нашегъ Милутиновића, Мушицкогъ, Светића, Суботића, и други славни у роду нашемъ мужева, умни производа, духомъ садашнїје вѣка дишући, — спадоше на старе вайкадашње преводе?! Но у то се пуштати нећу, да иебы повредио оно, што ми је најсветије! Само толико — зашто само да једна бы на нашемъ — тако да рекнемъ — езику ораџија, а три иѣмачке? Зашто се *actus declamatorius* са Србскимъ словомъ не почео, него са латинскимъ? Па иека

е и то! Да рекнемо, да је ћачки езику, па му првенство пристои. Зашто не је одма за латинскимъ слѣдило Србско, него иѣмачко? —

Молимъ нека ми нико не замѣри за ово иѣко-лико рѣчји. Оне су изтекле изъ родолюбивогъ срца, кое жели: да се у младеж јарана улива духъ родолюбја, и да се у нама побуђује чувство за родъ, да иебы у бурна времена ладникрвно гледали, што се одъ народа чини! (*) —

У Сомбору 22. Јула 1842. Гд. нашъ Кр. Комисаръ **) 18. Јула одпутовао је на свое добро, Келебија званије, у Бачкој Вармеји находите се; одкудъ ће, као што се чује, на неизвестно време у Пешту ићи. ***)

Данась после 10. сатиј изъ ютра преселосе у вѣчность сенаторъ Никола Бугарски. Смрћу иѣговомъ, садъ је треће место у магистрату одъ православие стране упразнилосе.

Л. М.

У Вуковару 22. Јула 1842.

Г. Др. Петар Јовановић Проф. срб. Новосад. Гимназије, Привремени срб. народ. школа Управитељ окружја сремскогъ, поодје школе подручногъ круга, и био је кодъ наась цели данъ при испитама. Је самъ бивао више пута сведокъ явни испита, али заиста, оваку умешност у испитивању мале дечице, оваковогъ удесногъ такта у поступању са общтиномъ, учительима, и ученицима јоштъ до данась видје никамъ. Нѣгса блага наравь, и човечно - любко поступање, мора се свакомъ донасти. Дуго и времено искуство у предавању наука, познавање стана учительскогъ, отношеније учитеља према общтини, и общтине према учительима, то су свой-

*) Овде непропуштамъ напоменуту, да је многоџијнији и велезаслуженији Г. Георгий Георгиевич, IV. школе професоръ, покрай редовногъ штудијума домаће историје Угарске, ове године и историју Србаља предавао на латинскомъ езику; али изванредно, нити је та матерја међу предметима осталы наука у огледу (*conspectus*) назначена была. Одтуда се види брига и велика тежња истогъ Г. професора, да младеж Србску са народномъ историјомъ упозна; но желити је, да се иста ученицима редовно — и то на Србскомъ езику — предаје, съ тимъ прѣ, што привилегија гимназије Новосадске вели: да се особито призрѣніе узима на езику и литературу Србску.

**) Присподоби бр. 9. овы листова. У.

***) Истый Господинъ већ је у Пешту стигао .У.

ства, коя га и́говогъ новогъ званія у пуной мери достойнимъ чине. Мы се радуємо тако срећномъ избору Г. Обериншпектора, и остали смо плѣнени са личности Г. Др. Јовановића. Онъ є изговорю и обшини и дечици тако вешта и цели удесна слова, да би ий было вредно обнародовати, кое у стану учинити и́смо, будући, да ий є, непреправљајући се, наведенъ околностима изговорю. О ползи и потреби, о недостатцима наши школа, о начину да се, и како се томе помоћи може, изјавивши одъ свое стране найболю желю и сваку могућину жертву, и ободравајући общтину да и она сва и све одъ свое стране неодрече, о томе є избранимъ лепымъ србскимъ речма, дубоко чувствуюћимъ срцемъ, тихимъ, неусилованымъ начиномъ говорю. Кратко рекавши Г. Др. Пет. Јовановић, кога досадъ лично познавали и́смо, оставило је споменъ правогъ изображеногъ школника (Schulmann).

I. M.

ПРЕГЛЕДЪ ЛИТЕРАТУРЕ.

а) Србске.

Бачка Вила. Свезакъ другій, издао на свѣтъ Дръ Петаръ Јовановић. У Новомъ Саду, писмены Павла Јаковића Вдове. 8. XII. 216 стр.

О книзи овой высокочученый г. Др. Ј. Шафариќ у другомъ свезку овогодишњегъ Часописа Ческого Музеума (стр. 307.) овако говори: „Дѣло повремено различитога садржая, къ иѣму су приступили и католични Срби. Сасвимъ ѕ кирилскимъ словима штампано. Яко прогонивано быва одъ стране Пештанскe зато, єрь любавь и слогу проповѣда, што Илирствомъ називаю, аконремъ Вила се-бе саму Србскомъ, издаватель себе Србиномъ и народъ свой Србскимъ именує.“ Мы то исто и одъ наше стране велимо у надежди, да ће г. Издаватель сталанъ кодъ предузѣва свогъ остати, и негледећи на клеветање свой хвале вредный посао и далѣ наставити. Што се предмета у овомъ свезку тиче, примѣтити морамо, да бы могао болы изборъ быти, особито манѣ стихова требало бы да є. Иначе има врло занимивы саставака; нарочито напоменути вала: Сонетте одъ Владислава, Баладе и романце одъ Станка Враза, О Славинима Србскимъ, одъ Дра Шафариќа, Кронологичкий списакъ до спометны дугађая у Срему одъ Станислава одъ Шумарски, Отворено писмо одъ И. Л. и т. д..

б) Руске.

У Санкт-Петрбургу изшло єедно веома важно дѣло, кое насловъ инос: Собрание Рус-

скихъ Медалей. Има 17. бакрореза и образа. Издае га археографична комисія, коя є на заповѣдь Н. Велич. Цара заведена. Иста є юшъ више знамениты, исторични дѣла издала, о коима свима временомъ ћемо у овымъ листовима говорити.

в) Ческе.

Rozbor staročeské literatury, čitaný we schůz-
kach Královské české společnosti nauk, sekce filo-
logické, R. 1840. a 1841. (Wyňato z pogednánj kr.
české společnosti nauk, řady V' dílu 2.) W Praze,
1842. W komissji Kronbergra i Žiwnáče. У 4-ти
ни. 216 стр.

Књига ова садржи у себи слѣдеке саставке:

- 1) О најстаримъ рукописима Ческога Псалтира, одъ Павла Ј. Шафариќа.
  - 2) Нѣкое молитвне књиге у рукописима, одъ Јос. Юнгмана.
  - 3) Нѣкое књиге садржая вѣрозаконскогъ, одъ Фр. Лад. Челаковскога.
  - 4) О правнымъ (juridicis) источницима у Ческай, одъ В. Ханке.
  - 5) Ивана Бехинге списи Християнско - нравственога садржая, два дѣла, одъ Јос. Юнгмана.
  - 6) Ческій Цизионъ, одъ Б. Ханке.
  - 7) Настављеніе звѣздарско - лѣкарско, одъ одъ Вацл. Ханке.
  - 8) Томе изъ Штинега у Засмуку и Хотѣницима књиге о науци християнской, одъ Јос. Юнгмана.
  - 9) Изписци Ремешкога и Остромирскога Еванђелија, одъ В. Ханке.
- Наведени предмети довольно показую неоцѣнимость дѣла. Колико по нашимъ манастирима налазисе стары рукописи! Небы ли се и ти у єдно скунити, и съ критичнимъ разправама наштампati могли? Учени Србеки, коима рукописи стари до руку налазе, оцисуйте ји, собиставайте ји свѣту. У иными лежи благо историје наше.

г) Полячке.

Трећа свезка Вишиѣвскове историје Полячкога књижества већ се находити у руку публике. Сачинитель ту ље башъ о цѣломъ 15 вѣку говорио. Штета, што є стање ондашићъ укушногъ свѣта премнога, а упливъ Ческе у она времена на Польску премало у обзиръ узимао; што дѣлу цѣну побіја. Хуситска гибана заузима важнији одсѣкъ не текъ у историји Ческога књижества; ињово дѣйство и у Польской є примѣчавало, и заслужује, дага историкъ болыма разматра. — Крашевски издао є њовъ једанъ исторични романъ изъ времена Сигисмунда III. — У редъ Полячки новелиста садъ є са одличијемъ ступио и Казимиръ Буйницки. Издао є нравствене повѣсти у дѣлѣ свезке, кое публика ради чита.

(Ost und West)

д) На иностраномъ єзiku за Славене.

Über den gegenwärtigen Stand der böhmischen Literatur und ihre Bedeutung von Leo Grafen von Thun. Prag, 1842. Kronberger und Riwnač. 8. VIII. 91. стр.

Неодјемно дѣло. Мысли у иѣму изложене вали свакомъ правомъ Славену, не иначе, него на срцу да леже. Мы иѣмо пропустити, иѣке чланке нашимъ читателима у преводу саобщити.

ДОМАЋЕ ВѢСТИ.

Пешта 30. т. м. Нѣгово Высокородіе Врховниј г. и. с. Народны школа Надзиратель Г. Евгеніј одъ Бурковића, съ пута свое школске визитаціје синоћ је изъ ненада се повратио. О визитаціји той, и о изслѣдованијама, коя је Нѣгово Высокородіе томъ приликомъ на користь народны наши школа чинило, другомъ приликомъ обширио ћемо говорити.

Будимъ 31. т. м. Данась по подне Нѣгово Высоконреосв. Г. Епископъ Темишварскій Пантелеимонъ Живковић, съ Пречести. Г. Архимандритомъ Бездинскимъ Самуиломъ Машревићемъ, одпутовао је у Темишваръ.

Пешта 1. Авг. Учењи се млади Србљи у Пожуну писали су још 25. Јул. п. р. Нѣговомъ Высокородіе Врховниј г. и. с. Народны школа Надзирателю Г. Евгеніју одъ Бурковићу са найучтивијомъ прошињомъ: да бы иј Нѣгово Высокородіе покровительства свогъ удостоило, и благоизволило изходатайствовати, да ијмъ я листове Пештанско - Будимскогъ Скоротече покланяти усрдствујемъ. Саобщивши ми Нѣгово Высокородіе садъ при повратку свомъ прошињо ове одрасли Србске, писамъ пропустіо експедитору момъ наложити, да ијмъ у напредакъ непрестано листове шилј подъ адресомъ: „На учењу се Младежь Србску у Пожуну.“

Издаватељ.

Пешта 2. Авг. Съ многи страна пишу намъ: да (п. и.) г. г. предбройници наше листове или не добијају или добијају, али неурядно. На прво примѣтити имамо, да су многи (п. и.) г. г. предбройници на Нѣгово Высокородіе, Врховниј г. и. с. народны школа Надзирателя, Г. Евгеніја одъ Бурковића упућени были, а у иѣговомъ одсутствију писма отворача иису, него су чекала иѣговъ долазакъ. Тимъ начиномъ мы смо иј садъ текъ добили: зато непропуштамо свакомъ (п. и.) г. г. предбройнику све одъ почетка листове съ данашњомъ поштомъ оправити. — Ако пакъ кои (п. и.) г. г. предбройници листове наше неурядно добијају, то мора да је удаљење поште узрокъ тому. Мы свакомъ поштомъ листове најточније оправљамо. Изъ тога узрока и моли-

мо нашь найпонизнє извинити. Међу тимъ настојћемо, да и ту недоволност (ако је) исправимо.

Експедиција П. Б. Скоротече.

У Сегедину се говорка о зиданю сталнога моста преко Тисе.

ПУТЬ ПО СВѢТУ.

У Бирмингхаму је зло. Сви рудокопци су се побунили. Хиљадама вуку се по улица съ батина- ма у руку. Войници већ су присијели. Сиротиня иште хлѣба или новаца. Людство је већ више путајише сандуке съ ествиномъ напало и поробило. Посленици задржавају сву рану, коя се на пазару ноши. — На опомене власти одговорили су: Они волу погинути, него гледати, да јимъ дѣца умиру.

Писмо једно изъ Азоле у Ломбардији јавља, да се је у Падерни (у Ломбардији) повеликиј просторъ земље са свиме, што је на иѣмустало, између чега и једанъ домъ, у њију подигао. Земља ова, што се је покренула, заузима знамениту тежину, и 25 стопа је дебела, тако, да су дрва на иѣму првостојка заостала.

Изъ јужне Французке долазе вѣсти, да је у околици одъ Нимеса тако јака грмљавина съ тучомъ била, да је земљу дуже једне Французке милје туча као са снегомъ покрила. Туча је и сутра данъ лежала тако, да су житељи могли вино съ комадима леда разлађивати.

У Кап-Хайтіји био је земљотресъ. Само су десет куће цѣлокуније заостале. Будући да се је ова несрѣћа башт у време вашара догодила, то су и многи страни изгинули. Држи се да је до 4000 душа погинуло.

Цѣна ране у Пешти 31. Јула. Грошић. б. вр.

	најбоље	средње	лоше
Пшеница	185	170	160
Наполица	145	135	128
Ражъ	112	108	100
Счамъ	85	80	80
Зобъ	84	75	76
Проя	—	—	—
Жута каша	—	—	—
Кукурузъ	126	120	—
Св. меса једна фунт.			

Станѣ Дунава.

30. Јула 6' 0" 6" — 31. Јул. 6' 0" 3" — 1. Авг.
6' 0" 6" — (надъ 0.)

КЕ У бр. 9. подкларе су се слѣдеће погрѣшике: natamus = natamus, Плутона=Нептуна, подгнутъ=подигнутъ.

Листъ овай излази два пута у седмици, свакогъ Четвртка и Недеље, Четврткомъ на по табака съ образомъ иощива, а Недељомъ на читавомъ табаку. — Предплатити се може на свакој ц. кр. пошти съ полгодишњомъ цѣномъ за изванске 5 фор. ср., за Пештанце 4 фор. 36 кр. ср., и у експедицији Пештанско-Будимскогъ Скоротече, находећој се при учредничству у Пешти у Бедемской улици (Bastei Gasse) № 349.